

**PRZYCZYNEK DO PROBLEMATYKI BADAŃ
NIEMCOZNAWCZYCH W POLSCE ZE SZCZEGÓLNYM
UWZGLĘDNIENIEM KRAKOWA**

PAMIĘCI PROF. DR. HAB. ERHARDA CZIOMERA

Środowisko naukowe politologów, historyków i prawników internacjonalistów w Polsce od lat zajmowało się problematyką niemcoznawczą w różnych aspektach. W wymianie poglądów między środowiskami sprzyjało wydawanie ogólnopolskich czasopism naukowych, takich jak „Przegląd Zachodni” wychodzący w Poznaniu po dziś dzień czy „Przegląd Stosunków Międzynarodowych” (wydawany przez Instytut Śląski w Opolu początkowo jako „Biuletyn Niemcoznawczy”; dziś nieistniejący). W Opolu szczególnie zasłużonym na tym polu był prof. Franciszek Kocot, później doc. dr hab. Gwidon Rysiak. Publicystami przybliżającymi problematykę szerszemu ogółowi społeczeństwa byli Edmund Mencelewski i Edmund Osmańczyk.

Po zakończeniu II wojny światowej, kiedy Polska odzyskała tzw. Ziemie Zachodnie i Północne (Ziemie Odzyskane), bardzo mocno zaznaczyła się w dorobku polskich autorów problematyka związana z rozwojem tych ziem. Powstało Towarzystwo Rozwoju Ziem Zachodnich (TRZZ), które pozostawiło po sobie bardzo bogatą spuściznę. Niezależnie od wielu inicjatyw popularyzujących wśród polskiego społeczeństwa Ziemie Odzyskane, którym patronowały władze publiczne (utworzono specjalne ministerstwo), wielu prawników, historyków i politologów podejmowało problematykę Ziem Zachodnich i Północnych w swoich badaniach naukowych. Warto wymienić kilka osób

ze środowiska krakowskiego, takich jak prawnicy: prof. Marian Iwanejko (Uniwersytet Jagielloński, później Akademia Ekonomiczna w Krakowie) czy prof. Gwidon Rysiak (UJ, Instytut Śląski w Opolu)¹.

Środowisko prawników poznańskich reprezentował w badaniach naukowych prof. Alfons Klafkowski, który zajął się problematyką odszkodowawczą od Niemiec za zniszczenia wojenne i problematyką granicy polsko-niemieckiej. W późniejszych latach tematyką niemcoznawczą interesowała się szczególnie mocno prof. Anna Wolff-Powęska.

Kontynuatorem TRZZ po wielu latach przerwy zostało Ogólnopolskie Stowarzyszenie „Wisła–Odra”, które nawiązując do chlubnej przeszłości TRZZ postanowiło nagradzać osoby zasłużone dla badań naukowych niemcoznawczych Medalem Rodła, godłem Związku Polaków w Niemczech. Krakowski oddział odznaczył wielu prawników i historyków, którzy w swoich badaniach zajmowali się problematyką Ziem Zachodnich i Północnych, wśród których znaleźli się m.in. prof. Iwanejko, prof. Rysiak, a także były wicepremier i minister Eugeniusz Kwiatkowski (za budowę portu w Gdyni) i geograf Eugeniusz Romer (za walkę dyplomatyczną o przyznanie Polsce tych ziem)².

Problematyką stosunków polsko-niemieckich zajmowało się wielu pracowników różnych wydziałów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zmarły niedawno prof. Erhard Cziomer po przejściu z Akademii Ekonomicznej na Uniwersytet Jagielloński, jako kierownik katedry zaktywizował mocno środowisko uniwersyteckie. Oprócz niego stosunkami polsko-niemieckimi zajmowali się w różnych aspektach prof. Zbigniew Maciąg (prawnik), prof. Janusz Węc (politolog) i prof. Michał Chorośnicki (politolog i prawnik).

Po przejściu prof. Cziomera z UJ do Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Profesor nadal zajmował się tematyką stosunków polsko-niemieckich, stosunkami w relacji Niemcy–UE czy też problematyką wewnątrzniemiecką. Podejmował również wiele badań wraz ze współpracownikami katedry. Autorzy publikowali wyniki m.in. na łamach „Krakowskich Studiów Międzynarodowych” – czasopiśmie wydawanym przez KAAF, czy też czasopism ogólnopolskich (np. „Sprawy Międzynarodowe”, Warszawa).

Uważam, że wielu naukowców pracujących dziś w UJ czy KAAF czerpało i czerpać będzie z bogatego dorobku pozostawionego przez

¹ Szerzej o dorobku TRZZ pisze dr hab. Gwidon Rysiak w swoim referacie, który został przedstawiony na konferencji naukowej poświęconej pamięci prof. Mariana Iwanejko. Por. G. Rysiak, *Polski dziennik poczdamski*, [w:] *Aktualne problemy prawa międzynarodowego we współczesnym świecie. Księga pamiątkowa poświęcona pamięci Profesora Mariana Iwanejko*, Wyd. Uczelniane Akademii Ekonomicznej, Kraków 1995, s. 159–168.

² Szerzej o działalności krakowskiego oddziału Stowarzyszenia „Wisła–Odra” oraz wykaz osób odznaczonych Medalem Rodła zob. w „Informacje. Biuletyn Zarządu Oddziału Wojewódzkiego Stowarzyszenia ‘Wisła – Odra’ w Krakowie” 1989, nr 4(3); poszczególne numery biuletynu dostępne w Bibliotece Jagiellońskiej.

Profesora Erharda Cziomera w postaci książek, referatów naukowych wygłaszanych na konferencjach krajowych i międzynarodowych czy artykułów naukowych publikowanych w polskich i niemieckich periodykach. Profesor równie chętnie udzielał wywiadów w prasie codziennej, dzieląc się swoimi obserwacjami z bliskiej mu dziedziny („Dziennik Polski”, „Gazeta Krakowska”).

Marian Banach

